

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри менеджменту та
бізнесу

Протокол № 1 від 25.08.2023 р.

Каріна НЕМАШКАЛО

БІЗНЕС-ПІДПРИЄМНИЦТВО

робоча програма навчальної дисципліни (РПНД)

Галузь знань **всі**
Спеціальність **всі**
Освітній рівень **перший (бакалаврський)**
Освітня програма **всі**

Статус дисципліни **вибіркова**
Мова викладання, навчання та оцінювання **українська**

Розробники:
к.е.н., доцент

к.е.н., доцент

к.е.н., ст. викладач

Завідувач кафедри
менеджменту та бізнесу

Олександра КАНОВА

Сергій ВАСИЛИК

Катерина ЛОГІНОВА

Тетяна ЛЕПЕЙКО

Харків
2023

ВСТУП

Розвиток підприємництва є запорукою економічного розвитку держави, що наразі набуває критичного значення для відновлення економіки України. Також, євроінтеграційні процеси та розширення ринків посилюють конкуренцію для вітчизняних підприємств. Отже, важливим є сприяння розвитку підприємництва та економічного зростання, підготовка до конкурентного бізнес-середовища, розуміння інновацій та технологій, формування ключових навичок управління та комунікації, адаптація до глобальної економіки та розвитку підприємницького мислення.

Програма навчальної дисципліни «Бізнес-підприємництво» складена відповідно до освітньої програми підготовки бакалаврів. Належить до циклу вибіркових дисциплін підприємницької спрямованості.

Метою навчальної дисципліни є формування у здобувачів компетенцій для концептуального розуміння основ функціонування підприємств різного типу, набуття навичок створення нового підприємства, підвищення ефективності управління бізнесом в ринкових умовах.

Завданнями дисципліни є:

- розвиток основних навичок, важливих для успішної підприємницької діяльності;
- вивчення особливостей підприємницької діяльності в сучасних умовах;
- вивчення організаційних основ підприємницької діяльності;
- набуття теоретичних знань щодо законодавчого регулювання створення та організації підприємницької діяльності;
- вибір організаційно-правової форми підприємства;
- вивчення системи оподаткування підприємницької діяльності;
- вивчення особливостей розробки бізнес-плану;
- оволодіння основними принципами та правилами регулювання підприємницької діяльності в сучасних умовах;
- вивчення особливостей розробки бізнес-моделі.

Предметом вивчення дисципліни є теоретичні концепції підприємництва, методологія підприємницької діяльності. Об'єктом виступають закономірності підприємницької діяльності в господарському середовищі.

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна визначено в табл. 1.

Таблиця 1

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна

Результати навчання	Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти
Описувати зміст функціональних сфер діяльності організації.	Здатність визначати та описувати характеристики організації

Виявляти навички організаційного проектування.	Здатність визначати та описувати характеристики організації
Застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації.	Здатність управляти організацією та її підрозділами через реалізацію функцій менеджменту
Демонструвати навички взаємодії, лідерства, командної роботи.	Здатність формувати та демонструвати лідерські якості та поведінкові навички
Демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності організації	Здатність застосовувати теоретично-методичні та організаційно-економічні підходи щодо процесу розробки, прийняття й реалізації управлінських рішень в умовах невизначеності та формувати комплекс найвпливовіших ризиків
Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним	Здатність формувати на підприємстві умови, які сприяють виникненню та просуванню інновацій, розуміти існуючу й нову технологію та її вплив на нові / майбутні ринки
Виконувати дослідження індивідуально та/або в групі під керівництвом лідера	Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління
Демонструвати комунікативні, дослідницькі, технологічні та крос-культурні навички, необхідні для аналізу бізнес-ситуацій, готувати, обґрунтовувати і презентувати управлінські рішення	Здатність визначати перспективи розвитку організації

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні аспекти бізнес-підприємництва

Тема 1. Сутність бізнес-підприємництва

1. Поняття підприємницької діяльності.
2. Класифікація підприємництва
3. Процес підприємницької діяльності.
3. Роль бізнес-підприємництва

Тема 2. Характеристика підприємця

1. Визначення підприємця.
2. Основні якості успішного підприємця.
3. Класифікація підприємців.

Змістовий модуль 2. Прикладні аспекти бізнес-підприємництва

Тема 3. Підприємницькі ідеї та бізнес-можливості

1. Сутність бізнес ідеї, її складові.
2. Методи генерації бізнес ідей.
3. Поняття бізнес-можливостей.
4. Підходи до розпізнавання бізнес-можливостей.
5. Оцінка бізнес-можливостей.
6. Захист підприємницької ідеї; інтелектуальна власність.

Тема 4. Бізнес-модель

1. Поняття бізнес-моделі, її ключові складові.
2. Класифікація бізнес-моделей.
3. Розробка бізнес-моделі.

Тема 5. Організація підприємницької діяльності

1. Підприємство як учасник ринкових відносин.
2. Організаційно-правові форми підприємств.
3. Оподаткування підприємницької діяльності.
4. Реєстрація підприємницької діяльності в Україні.

Тема 6. Фінансування бізнесу

1. Джерела фінансування бізнесу.
2. Залучення інвесторів.
3. Пітчінг бізнес-проектів.

Тема 7. Підприємницькі ризики

1. Сутність ризиків в підприємницькій діяльності.
2. Види підприємницьких ризиків.
3. Способи мінімізації ризиків.

Тема 8. Соціально-етичні аспекти бізнес-підприємництва

1. Бізнес-етика та соціальна відповідальність бізнесу.
2. Культурне різноманіття в підприємництві.
3. Репутація підприємця.

Перелік практичних (семінарських) завдань за навчальною дисципліною наведено в табл. 2

Таблиця 2

Перелік практичних (семінарських) занять / завдань

Назва теми та / або завдання	Зміст
Тема 1. Завдання 1	Постановка цілей. Визначення критеріїв успішного бізнесу
Тема 2. Завдання 2	Успішні підприємці.
Тема 3. Завдання 3	Генерація бізнес-ідей.
Тема 4. Завдання 4	Розробка бізнес-моделі
Тема 5. Завдання 5	Розробка плану реєстрації нового підприємства

Тема 6. Завдання 6	Проведення пітчінгу бізнес-проєкту
Тема 7. Завдання 7	Розробка заходів для мінімізації ризиків
Тема 8. Завдання 8	Репутаційні інструменти підприємця

Перелік самостійної роботи за навчальною дисципліною наведено в табл. 3.

Таблиця 3

Перелік самостійної роботи

Назва теми та / або завдання	Зміст
Тема 1 – 8	Вивчення лекційного матеріалу
Тема 1 – 8	Підготовка до практичного заняття
Тема 1 – 4	Підготовка презентації
Тема 5, 8	Підготовка до контрольної роботи
Тема 8	Підготовка презентації індивідуального проєкту

Кількість годин лекційних, практичних (семінарських) та годин самостійної роботи наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У процесі викладання навчальної дисципліни для набуття визначених результатів навчання, активізації освітнього процесу передбачено застосування таких методів навчання, як: дискусії (тема 1-8), презентації (тема 1-4), групова робота (тема 1-8), симуляція професійних ситуацій (тема 5, 6), кейси (тема 8), індивідуальні проєкти (тема 1-8).

ФОРМИ ТА МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

ХНЕУ ім. С. Кузнеця використовує накопичувальну 100-бальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти.

Оцінювання результатів навчання з дисципліни "Бізнес-підприємництво" здійснюється за такими контрольними заходами:

Поточний контроль здійснюється протягом семестру і оцінює результати навчання здобувачів вищої освіти.

Форми поточного оцінювання та методи демонстрації результатів

навчання:

Компетентнісно-орієнтовані завдання. Протягом семестру виконується 8 компетентнісно-орієнтованих завдань. Максимальна оцінка – 5 балів за кожне повністю виконане завдання. Загальна кількість балів – 40 балів.

Індивідуальний проєкт. Протягом семестру готується один індивідуальний проєкт. Максимальна оцінка – 20 балів, якщо проєкт виконано в повному обсязі, мінімальна – 12 балів, якщо представлено 50% структурних елементів проєкту.

Презентації. Протягом семестру готується 4 презентації. Максимальна оцінка – 5 балів, якщо тема доповіді розкрита повністю. Загальна кількість балів – 20 балів.

Письмові контрольні роботи. Протягом семестру виконуються 2 письмові контрольні роботи. Перша охоплює теми 1-4; друга – теми 5-8. Максимальна оцінка кожної контрольної роботи – 10 балів за повністю виконане завдання, мінімальна оцінка – 6 балів за виконання 50% завдань без надання пояснень і висновків. Загальна кількість балів – 20 балів.

Таким чином, за поточний контроль здобувачі можуть отримати максимум 100 балів у разі повного виконання всіх завдань. Мінімальний бал, який дозволяє здобувачу отримати залік, становить 60 балів.

Підсумкова оцінка за навчальною дисципліною визначається:

– для дисциплін з формою семестрового контролю залік – сумуванням всіх балів, отриманих під час поточного контролю.

Здобувач вважається атестованим, якщо підсумковий бал дорівнює або перевищує 60 балів. Здобувач не вважається атестованим, якщо підсумковий бал дорівнює 59 балів і менше.

Більш детальну інформацію щодо системи оцінювання наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Карпюк Г. І. Основи підприємництва: навчальний посібник для здобувачів професійної (професійно-технічної) освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/pto/2021/04/19/Osnovy%20pidpryyemnytstva.pdf>.

2. Гонтарева І. В. Підприємництво : підручник / І. В. Гонтарева. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2021. – 392 с.

3. Економіка підприємства. Збірник засобів діагностики рівня професійних компетентностей [Електронний ресурс] : навч.-практ. посіб. / М. В. Афанасьєв, І. Я. Іпполітова, Н. В. Лепетюха [та ін.] ; Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця. - Електрон. текстові дан. (1,47 МБ). - Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. - 333 с. - Режим доступу: <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/22559>.

4. The Fundamentals of Economics [Electronic resource] : textbook for self-study / L. Ukrainka, M. Mashchenko, I. Lisna [et al.] ; under the edit. M. Mashchenko; Simon Kuznets Kharkiv national university of economics. - E-text data (910 KB). - Kharkiv : S. Kuznets KhNUE, 2021. - 163 p. - Access mode: <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/26379/>

Додаткова

5. Підприємництво, торгівля, біржі в процесі соціально-економічного розвитку [Електронний ресурс] : монографія / І. В. Гонтарева, Г. Л. Матвієнко-Біляєва, В. І. Ковальова [та ін.] ; за заг. ред. І. В. Гонтаревої. - Електрон. текстові дан. (2,70 МБ). - Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2018. - 155 с. - Режим доступу: <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/20275>.

6. Барнет Б. Дизайн-мислення / Білл Барнет, Дейв Еванс; переклад з англ. Валерії Глінки. – Київ: Наш формат, 2018. – 224 с.

7. Бутенко Д. С. Вибір системи оподаткування фізичних осіб-підприємців на етапі створення бізнесу / Д. С. Бутенко / Актуальні проблеми розвитку галузевої економіки, менеджменту та логістики: матер. Х міжнарод. наук.-практ. internet-конференції з міжнар. участю, 10 листопада 2022 р. - Харків : ФОП Лібуркіна Л. М., 2022. – С. 63-71. URL: <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/28726>.

8. Господарський Кодекс України / Відомості Верховної Ради України, 2003, № 18, № 19-20, № 21-22, ст.144.

9. Іванієнко В. В. Сучасні проблеми підприємництва у міжнародному бізнесі / В.В. Іванієнко // Комунікативні маркетингові стратегії в умовах обмеженого бюджету : матеріали всеукраїнського науково-педагогічного підвищення кваліфікації, 28 листопада – 8 січня 2023 р. : тези допов. – Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2023. – С. 15-17. URL: <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/29388>

10. Ільясова Н. О. Особливості використання сучасних бізнес-моделей у медійному середовищі / Н. О. Ільясова // Актуальні проблеми соціальних комунікацій: матеріали ІХ Всеукраїнської студентської наукової конференції, 11 травня 2023 р. – Київ, 2023. – С. 65-71. URL: <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/29632>

11. Канова О.А. Проблеми розвитку крос-культурного менеджменту в міжнародному бізнесі / О.А. Канова, К.В. Кривобок, Ю.М. Котельникова // Український журнал прикладної економіки та техніки. 2023. Том 8. № 1. С. 202 – 207. URL: <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/29757>

12. Литвиненко А. О. Розвиток міжнародного підприємництва в умовах пандемії / А. О. Литвиненко, В. О. Костинська // Актуальні питання розвитку світової економіки та міжнародного співробітництва: матер. міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., м. Харків, 1-28 лют. 2022 р.: тези допов. – Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2022. – С. 69-61. URL:

<http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/27401>

13. Ліфінцев Д. С. Перспективи крос-культурної бізнес-взаємодії в контексті європейської інтеграції України / Д. С. Ліфінцев, Т. П. Близнюк, М. О. Кохан // Бізнес Інформ. – 2021. – № 5. – С. 371-377. URL: <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/27042>

14. Назарова Г. В. Визначальні характеристики сучасних підприємницьких структур / Г. В. Назарова // Економіка та бізнес-інновації: підручник / за ред. д.е.н., проф. Л. Г. Мельника, д.е.н., проф. О. І. Карінцевої. – Суми : Університетська книга, 2023. – Розділ 2.4. – С. 78 – 86. URL: <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/29309>

15. Остервальдер О. Розробляємо ціннісні пропозиції. Як створити продукти та послуги, яких хочуть клієнти / Олександр Остервальдер, Ів Пинье, Алан Сміт; переклад з англ. Романа Корнути. – Київ: Наш Формат, 2018. – 324 с.

16. Перерва І. М. Маркетинговий підхід до управління в підприємстві / І. М. Перерва, І. О. Кінас // Вісник ЧНУ ім. Б. Хмельницького. - Серія «Економічні науки». – 2021. – № 3. – С. 26-32. URL: <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/27067>

Інформаційні ресурси в Інтернеті

17. Українська мапа екосистеми [Electronic resource]. – Access mode: <https://techukraine.org/ecosystem-map/>

18. Платформа «Дія.Бізнес» [Electronic resource]. – Access mode: <https://business.dii.gov.ua>.

19. Український фонд стартапів [Electronic resource]. – Access mode: <https://usf.com.ua>.